

Många nybörjare med utländsk bakgrund i högskolan

Ungdomar med utländsk bakgrund är relativt väl representerade i den högre utbildningen. Av alla som började studera läsåret 2000/01 hade 13 procent utländsk bakgrund, vilket kan jämföras med 14 procent bland alla i motsvarande ålder i hela riket. Det framgår av nya uppgifter från Högskoleverket.

Under de fyra år som motsvarande mätning har genomförts finns en svag tendens till en ökad andel nybörjare med utländsk bakgrund. Gruppens representation har ökat från 88 till 92 procent av vad som skulle krävas för att antalet studenter med utländsk bakgrund skulle motsvara deras andel i befolkningen i relevant ålder.

Definitionen av utländsk bakgrund är här att båda föräldrarna är födda utomlands. Gruppen är således något snävare definierad än i vissa andra sammanhang. I gruppen ingår givetvis inte de många studenter som kommer till Sverige för en eller ett par terminers studier, t.ex. som del i ett internationellt studentutbyte. För att räknas in i gruppen nybörjare med utländsk bakgrund krävs att vederbörande är folkbokförd i Sverige.

Stora skillnader beroende på härkomst

Inom gruppen med utländsk bakgrund är dock skillnaderna i övergång till högre studier mycket stora, beroende på vilket land ungdomarna kommer ifrån och beroende på social bakgrund och familjemiljö. Skillnaderna i övergångsfrekvens är betydligt större bland ungdomar med utländsk bakgrund än i den förhållandevis homogena svenska befolkningen - där det ändå är flera gånger vanligare att barn till högre tjänstemän fortsätter till högre utbildning än att arbetarbarn gör det.

Allmänt sett kan man säga att antagningssystemet till den högre utbildningen inte diskriminerar ungdomar med utländsk bakgrund i lika hög grad som arbetsmarknaden eller arbetsgivarna. Utbildningssystemet gör ingen skillnad mellan betyg från ungdomar med olika namn eller hudfärg. Och gymnasiebetyg från andra länder berättigar till studier i svensk högskola. I detta avseende är antagningssystemet "färgblind" på ett annat sätt än arbetsmarknad och arbetsgivare.

Den största svagheten i systemet finns i de fall det krävs rangordning av de sökande. Denna rangordning sker efter betyg och högskoleprovsresultat och för båda dessa urvalskriterier spelar förmågan i svenska språket en stor roll - och i många fall en mycket större roll än vad som motiveras av språkets betydelse för möjligheterna till studief framgång. I den meningen är urvalssystemet diskriminerande. Problem av samma art kan givetvis finnas när det gäller att ge alla studenter samma chans att nå goda resultat i utbildningen.

Skillnader mellan lärosäten

Variationen mellan lärosätena i andel studenter med utländsk bakgrund är stor. Vid Karolinska institutet hade 30 procent av nybörjarna läsåret 2000/01 utländsk bakgrund. Vid Sveriges

lantbruksuniversitet var andelen 3,5 procent. Det är de båda extremerna. För två tredjedelar av lärosätena är andelen mellan 10 och 20 procent.

Variationerna beror till stor del på vilka utbildningar lärosätena ger och av sammansättningen av befolkningen i lärosätets centrala upptagningsområde. Karolinska institutet är ett exempel på att andelen studenter med utländsk bakgrund är hög inom utbildningar inriktade mot medicin och vård samt att andelen med utländsk bakgrund är relativt hög i stockholmsområdet. Sveriges lantbruksuniversitet är ett exempel på att andelen med utländsk bakgrund är låg på utbildningar med inriktning mot jord- och skogsbruk.

Andel nybörjare (procent) med utländsk bakgrund läsåret 2000/01

Lärosäte	Andel studenter med utländsk bakgrund	Andel med utländsk bakgrund i upptagningsområdet	Jämförelsetal
Karolinska institutet	31,0	20,6	1,51
Högskolan i Skövde	13,9	11,5	1,21
Södertörns högskola	24,3	22,3	1,09
Kungl. Tekniska högskolan	21,8	20,0	1,09
Växjö universitet	12,4	11,5	1,08
Mälardalens högskola	18,8	17,6	1,07
Blekinge tekniska högskola	11,5	10,8	1,06
Högskolan i Gävle	10,6	10,3	1,03
Högskolan Dalarna	9,9	9,7	1,02
Malmö högskola	19,8	19,6	1,01
Karlstads universitet	8,3	8,8	0,94
Högskolan i Borås	15,0	15,9	0,94
Göteborgs universitet	14,9	16,0	0,93
Örebro universitet	11,8	12,8	0,92
Uppsala universitet	12,3	13,6	0,91
Umeå universitet	7,4	8,2	0,91
Lunds universitet	13,3	15,0	0,89
Luleå tekniska universitet	7,2	8,2	0,88
Stockholms universitet	18,2	20,9	0,87
Mitthögskolan	7,0	8,1	0,87
Högskolan Kristianstad	10,5	12,1	0,87
Högskolan i Jönköping	10,7	12,3	0,87
Handelshögskolan i Stockholm	16,0	18,7	0,85
Chalmers tekniska högskola	11,3	14,0	0,80
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	9,8	12,2	0,80
Linköpings universitet	9,5	11,9	0,80
Lärarhögskolan i Stockholm	15,3	19,8	0,77
Högskolan i Halmstad	9,7	12,6	0,77
Högskolan i Kalmar	7,5	9,9	0,76
Högskolan på Gotland	6,5	10,5	0,61
Idrottshögskolan i Stockholm	7,8	17,1	0,46
Sveriges lantbruksuniversitet	3,5	11,6	0,30
Riket totalt	13,0	14,1	0,92

Anmärkning: Några lärosäten med ett relativt litet antal nybörjare har lämnats utanför redovisningen, det gäller t.ex. de konstnärliga högskolorna i Stockholm.

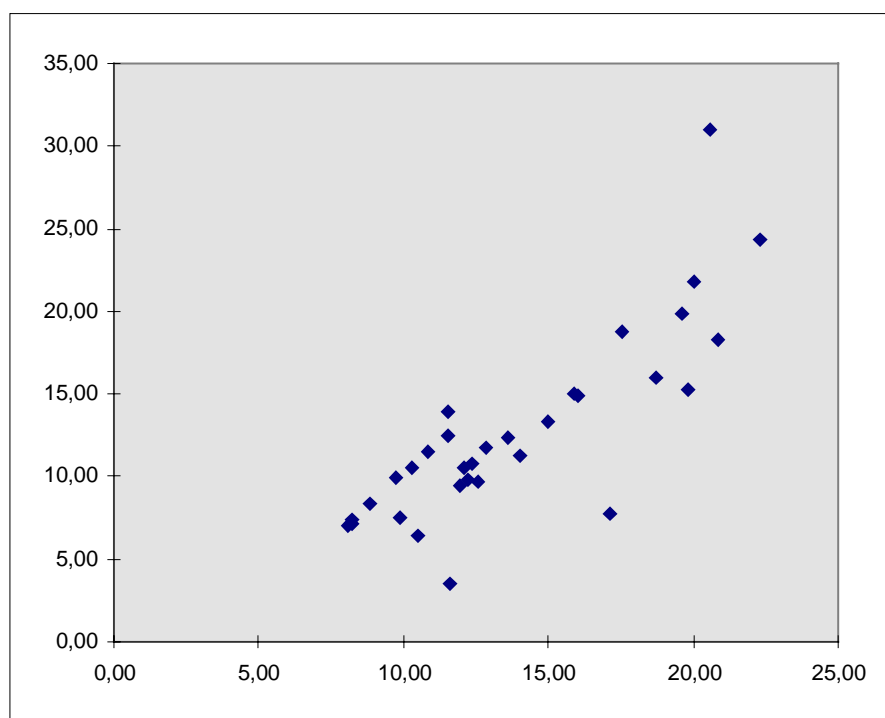
Södertörns högskola har den näst högsta andelen nybörjare med utländsk bakgrund, 24 procent. Därefter följer KTH i Stockholm med 22 procent och Malmö högskola med 20 procent. De tre nordligaste lärosätena Luleå tekniska universitet, Umeå universitet och Mitthögskolan har alla en låg andel studenter med utländsk bakgrund, cirka 7 procent.

Utfallet för respektive lärosäte blir intressantare om andelen med utländsk bakgrund jämförs med andelen med utländsk bakgrund i lärosätets upptagningsområde, eller i realiteten efter den fördelning över kommuner som nybörjarna har. Andelen med utländsk bakgrund blir således litet varierande för lärosätena i Stockholm till exempel, trots att de ligger inom samma kommun.

Spridningen i utfall minskar avsevärt när hänsyn tas till att lärosätena rekryterar från olika områden. Sammantaget kan man säga att skillnaderna i andel med utländsk bakgrund i lärosätenas upptagningsområden enligt beskrivningen ovan förklarar 70 procent av variationen i andel med utländsk bakgrund mellan lärosätena.

Fortfarande gäller dock att Karolinska institutet kommer högst i listan med en överrepresentation av studenter med utländsk bakgrund. Värdet över ett, dvs. en överrepresentation av studenter med utländsk bakgrund har ytterligare nio lärosäten; Högskolan i Skövde, Södertörns högskola, KTH, Växjö universitet Mälardalens högskola, Blekinge tekniska högskola, Högskolan i Gävle, Högskolan Dalarna och Malmö högskola.

Av övriga lärosäten har nästan samtliga värden mellan 0,8 och 0,9, dvs. antalet studenter med utländsk bakgrund är mellan 10 och 20 procent lägre än vad som skulle krävts för att de skulle ha varit representerade i samma grad som studenter med svensk bakgrund.

Sambandet mellan andel studenter med utländsk bakgrund i lärosätenas upptagningsområden (x-axeln) och andelen studenter med utländsk bakgrund bland nybörjare vid olika lärosäten (y-axeln) är som framgår av diagrammet påtagligt. Andelarna som avsatts på axlarna är angivna i procent och uppgifterna avser läsåret 2000/2001. (Uppgifterna i diagrammet är alltså desamma som i den redovisade tabellen.)